

УДК 321.02:124.5

Семенченко Федір Григорович

завідувач кафедри філософії, політології та права
Херсонського національного технічного університету
доктор політичних наук, професор

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Досліджується питання розмежування повноважень органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності.

Ключові слова: місьцеве самоврядування, сфера інноваційної діяльності, інновація, регіональні інноваційні програми.

Семенченко Ф. Г. Размежевание полномочий органов местного самоуправления в сфере инновационной деятельности

Аннотация. Исследуется вопрос размежевания полномочий органов местного самоуправления в сфере инновационной деятельности.

Ключевые слова: местное самоуправление, сфера инновационной деятельности, инновации, региональные инновационные программы.

Semenchenko F. Delimitation of plenary powers of organs of local self-government in the sphere of innovative activity

Annotation. The question of delimitation of plenary powers of organs of local self-government is probed in the sphere of innovative activity.

Key words: local self-government; sphere of innovative activity; innovations; regional innovative programs.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток українського суспільства неможливий без створення відповідних умов, якими, поряд з іншими, є формування структури органів держави та їх діяльність відповідно до принципів демократії. Особливе місце в цій системі посідає інститут місцевого самоврядування. Конституція України (стаття 5) проголошує, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1]. Органи місцевого самоврядування, у свою чергу, мають широке коло повноважень для розвитку місцевої громади в різних сферах, зокрема й інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання повноважень органів місцевого самоврядування досить активно вивчаються такими вченими, як Ю. Барабаш, О. Батрименко, С. Білошицький, П. Ворона, А. Єрмоленко, В. Корнієнко, О. Косаківська, Я. Кочубей, В. Куйбіда, І. Лазар, Л. Лясота, І. Лопушинський, В. Мамонова, Ю. Мудрик, Л. Оленковська, О. Радченко, В. Рибачук, С. Саханенко, А. Слободянюк, Р. Плющ, К. Шевченко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг досліджень, ще недостатньо вивчено питання повноважень органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності.

Формулювання цілей статті. Тому мета нашої статті – проаналізувати повноваження органів місцевого самоврядування в Україні у сфері інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед слід зазначити, що на сьогодні не сформовано єдиного підходу до трактування таких понять, як «інновації», «інноваційна діяльність», «інноваційний цикл». Це можна пояснити тим, що серед науковців і законотворців існує диференціація на трактування самої сутності інновацій, а різноманітність підходів до трактування цих понять і визначення етапів життєвого циклу інновацій не дозволяє виявити систему виробничих функцій, узагальнених завдань діяльності (компетенцій) і умінь (компетентностей) щодо управління інноваційною діяльністю в Україні на етапах життєвого циклу інновацій.

Аналіз нормативно-правових актів свідчить, що зміст цих категорій розкривається недостатньо, а в науковій літературі йдуть дискусії про те, чи «інновація» є результатом, чи процесом. Різні вчені трактують це поняття по-різному – залежно від об'єкта та предмета свого дослідження. Наприклад, Б. Твісс визначає інновацію як процес, який полягає у

«здобуванні нового», сягає від «зародження ідеї до її комерційної реалізації» [1]. Б. Санто описує інновацію як суспільно-техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів призводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій. І. Шумпетер трактує інновацію як нову комбінацію виробничих чинників.

Аналізуючи лінгвістичні аспекти термінів, Ю. Доценко наводить такі аргументи: «Звертає на себе увагу термін *новація* від латинського *novatio* – «оновлення». Саме слово *оновлення* з погляду семантики означає процес, дію. Префікс *in* також виражає процес, входження і цим підсилює трактування новацій як деякого процесу отримання новинки. ... З іншого боку, інновацію можна уявити собі як певний результат, нововведення, що отримане завдяки інноваційній діяльності. Таким чином, під цим терміном можна об'єднати процес і результат» [2].

Відповідно існують два підходи до визначення поняття «інновація» – процесний та об'єктний, що використовуються залежно від того, якого погляду дотримується науковець.

Відомо, що родові поняття «діяльність» і «процес» розрізняються. Діяльність включає в себе мету, засоби, результат і сам процес, який у свою чергу визначається як сукупність послідовних дій для досягнення певного результату. Проте щодо інноваційної діяльності ці відмінності, як правило, не є суттєвими.

Закон України «Про інноваційну діяльність» (стаття 1) вживає поняття «інновація» у значенні новостворених (застосованих) і (або) вдосконалених конкурентоздатних технологій, продукції або послуг, а також організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру.

Закон також визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, установлює

форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Верховна Рада України визначає єдину державну політику у сфері інноваційної діяльності, створює законодавчу базу та визначає стратегічні пріоритетні напрямки інноваційної діяльності.

Обласні і районні ради відповідно до своєї компетенції:

- затверджують середньострокові пріоритетні напрямки інноваційної діяльності регіонального рівня та регіональні інноваційні програми, що кредитуються з бюджету обласних і районних рад;

- визначають кошти бюджету обласних і районних рад для фінансової підтримки регіональних інноваційних програм і делегують повноваження обласним і районним державним адміністраціям фінансування регіональних інноваційних програм через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) у межах виділених у цих бюджетах коштів;

- контролюють фінансування регіональних інноваційних програм за кошти бюджету обласних і районних рад.

Представницькі органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради – відповідно до своєї компетенції:

- затверджують місцеві інноваційні програми;

- у межах коштів бюджету розвитку визначають кошти місцевих бюджетів для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

- створюють комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм за кошти місцевих бюджетів, затверджують їх статuti чи положення про них, підпорядковують їх своїм виконавчим органам;

- доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих інноваційних програм за рахунок коштів місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні

відділення) або через комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи;

- затверджують порядок формування і використання коштів комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

- контролюють фінансування місцевих інноваційних програм за кошти місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) та контролюють діяльність комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ.

Виконавчі органи місцевого самоврядування, відповідно до своєї компетенції:

- розробляють проекти місцевих інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідним місцевим радам;

- уживають заходів щодо виконання місцевих інноваційних програм;

- залучають підприємства, установи й організації, розташовані на підпорядкованій їм території, за їх згодою до розв'язання проблем інноваційного розвитку населених пунктів;

- доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) або комунальним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору інноваційних проектів місцевих інноваційних програм і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених у відповідному місцевому бюджеті;

- готують і подають відповідним місцевим радам пропозиції щодо створення комунальних спеціалізованих інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

- подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності щодо включення інноваційних проектів за місцевими програмами до державних програм і їх

фінансування шляхом кредитування із державного бюджету через державні інноваційні фінансово кредитні установи [3].

Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності, органами місцевого самоврядування у межах їх повноважень.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, процес становлення місцевого самоврядування в Україні поряд з іншими демократичними перетвореннями на сьогодні, безумовно, не є завершеним, він продовжує розвиватися. Так, органи місцевого самоврядування активно беруть участь в інноваційних процесах, розмежовуючи повноваження у цій сфері: обласні і районні ради затверджують напрями інноваційної діяльності регіонального рівня та регіональні інноваційні програми; визначають кошти бюджету обласних і районних рад для фінансової підтримки регіональних інноваційних програм; контролюють фінансування регіональних інноваційних програм; сільські, селищні, міські ради затверджують місцеві інноваційні програми; визначають кошти місцевих бюджетів для їх фінансової підтримки; створюють комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм, підпорядковують їх своїм виконавчим органам; доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих інноваційних програм; затверджують порядок формування і використання коштів комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; контролюють фінансування місцевих інноваційних програм та діяльність комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; виконавчі органи місцевого самоврядування розробляють проекти місцевих інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідним місцевим радам; уживають заходів щодо виконання місцевих інноваційних програм; залучають підприємства, установи й організації, розташовані на підпорядкованій їм

території до розв'язання проблем інноваційного розвитку населених пунктів; доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) або комунальним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору інноваційних проектів місцевих інноваційних програм і здійснення фінансової підтримки цих проектів; готують і подають відповідним місцевим радам пропозиції щодо створення комунальних спеціалізованих інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм; подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності щодо включення інноваційних проектів за місцевими програмами до державних програм і їх фінансування.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому плануємо розглянути й інші сфери діяльності органів місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі державного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями. – М.: Экономика, 1989. – 271 с.
2. Суворова А.П. Инновационный менеджмент. – Йошкар-Ола: МарГТУ, 1999. – 143 с.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, №36, (із змінами та доповненнями)

Statement of the problem. Problem in the overall development of Ukrainian society is impossible without the creation of appropriate conditions, which, along with others are forming the structure of the state and their activities in accordance with the principles of democracy. A special place in this system is the institution of local government. The Constitution of Ukraine (Art. 5) provides that the bearer of sovereignty and the only source of power in Ukraine is the people. The people exercise power directly and through bodies of state power and local self-government

Urgency. Local governments have a wide range of powers to local community development in various areas, including innovation.

The purpose of the article – to analyze the powers of local governments in Ukraine in the sphere of innovation.

Our task was to study – to consider a wide range of powers to local community development in various areas, including innovation.

Summary. First of all, it should be noted that today is not formed a unified approach to the interpretation of concepts such as «innovation», «innovation», «innovation cycle». This can be explained by the fact that among scientists and policy makers differentiation exists in the interpretation of the essence of innovation and variety of approaches to the interpretation of these terms and definition phases of the life cycle of innovation can not detect the system function, generalized tasks and skills on innovation management in Ukraine on a life-cycle innovation.

The law defines the legal, economic and organizational principles of state regulation of innovative activity in Ukraine, establishes state forms of incentives and innovative processes aimed at supporting Ukraine's economic development through innovation. Parliament of Ukraine determines the state policy in the sphere of innovation, creating the legal framework and sets strategic priorities for innovation. Regional and district councils under their jurisdiction:

- approve medium priorities regional innovation and regional innovation programs credited with budget regional and district councils;

- determine the budget funds regional and district councils for financial support regional innovation programs and delegate authority to the regional and district administrations regional innovation funding programs through innovative public financial institutions (their regional branches) within the allocated budgets in these funds;

- control the funding of regional innovation programs funded by the budget of regional and district councils.

Representative bodies of local self-government – village, town and city councils – according to its competence:

- approve local innovation programs;
- within the budget of determining local budgets for financial support for local innovation programs;
- create communal innovative financial institutions for financial support for local innovative programs for local budgets, approve their statutes or regulations on them, binds them to its executive bodies;
- instruct their executive bodies of local innovative financing programs from the local government budget through innovative financial institutions (or their regional offices) or through communal innovative financial institutions;
- approve the procedure for the formation and use of innovative public financial institutions;
- control of local innovative financing programs for the local budget through innovative public financial institutions (their regional branches) and control the activities of innovative public financial institutions.

Executive bodies of local self-government, its competence:

- develop innovative programs of local projects and submit them for approval to the relevant local councils;
- shall take measures to implement innovative local programs;
- involve enterprises, institutions and organizations located on the territory controlled by them, with their consent in issues related to innovation development areas;
- instruct public innovative financial and credit institutions (their regional office) or municipal innovative financial and credit institutions for the competitive selection of innovative projects of local innovation programs and financial support of these projects within the funds provided in local budgets;

- prepare and submit appropriate proposals for local councils to create innovative municipal specialized financial institutions for financial support for local innovation programs;

- submit proposals specially authorized central executive authority in the field of innovation for including innovative projects for local programs to government programs and their financing through loans from the state budget through innovative financial state lending institutions.

State control in the field of innovation carried out by specially authorized central executive authority in the field of innovation, local authorities within their powers.

Conclusions and outcomes. Thus, local governments are actively involved in the innovation processes distinguishing powers in this area – regional and district councils approve areas of innovation at the regional level and regional innovation programs; executive local governments develop local projects of innovative programs and submit them for approval to the relevant local councils; submit proposals specially authorized central executive authority in the field of innovation for including innovative projects for local programs to government programs and their funding.

In the future we plan to consider other areas of local government in Ukraine at the present stage of national development.